

§ 5. Запобігання ризикам від вибухонебезпечних предметів

Легко ступити крок у прірву, із якої вибратися — ну надзвичайно важко.

*Ілларіон Павлюк,
український письменник і журналіст*

1. Як ти розумієш слова Ілларіона Павлюка?

- ✳ Чи можна сказати, що цікавість людини під час виявлення вибухонебезпечних предметів є “кроком у прірву”? Поясни свою думку.

Вибухонебезпечні предмети: ризик, який може коштувати життя

Через війну багато територій України залишається забрудненими вибухонебезпечними предметами. Щодня люди наражаються на небезпеку, не підозрюючи про наявність мін, нездетонованих боєприпасів або саморобних вибухових пристроїв навіть на тих територіях, куди не заходив ворог.

Пам'ятай! Знання правил безпеки та обережність рятують життя.

2. Пригадай, які предмети називають вибухонебезпечними. Назви зображені вибухонебезпечні предмети.

Вибухонебезпечні предмети можуть здетонувати під впливом різноманітних чинників.

Вони спрацьовують унаслідок механічного впливу — від удару чи тертя. Запустити їх можуть і сейсмічна активність, електричні розряди та електромагнітні поля. Не треба також забувати про технічні механізми ініціювання — дистанційне керування, таймери відкладеного вибуху, системи самознищення. Загрозу становлять і чинники довкілля: зміни температури, рівень вологості й накопичення статичної електрики. Усе це може спричинити детонацію вибухонебезпечних предметів, навіть якщо вони впродовж тривалого часу перебували у воді або в землі.

3. Переглянь відео. Створи інтелект-карту про п'ять найрозповсюдженіших вибухонебезпечних предметів. Зазнач їхні характерні ознаки і правила поведінки під час виявлення таких знахідок.

Державна служба з надзвичайних ситуацій (ДСНС) наголошує, що часто вороги мінують речі, які привертають увагу: аптечки, пакети з їжею, мобільні телефони, гаманці, дитячі іграшки, частини зброї. Також трапляються “розтяжки” — вибухові пристрої, які зазвичай приховані, через що помітити їх складно. У населених пунктах “розтяжки” закріплюють здебільшого біля дверей будинків, під’їздів, у паркових зонах чи на шляхах найактивнішого пересування населення.

Пильнуй! Твоя спостережливість — твоя безпека!

Особливо небезпечно перебувати в зонах, де тривали активні бойові дії або розміщувалися військові позиції. У цих місцях часто знаходять заміновану військову техніку, різні особисті речі тощо. На перший погляд ці знахідки здаються безпечними, однак цікавість до них зазвичай обертається трагедією.

Правила поведінки в разі виявлення підозрілого предмета

У жодному разі не торкайся знахідок і не дозволяй це робити іншим. Категорично заборонено переміщувати їх, намагатися розібрати або внести в приміщення, закопати в землю, кинути у водойму чи у вогнище.

Відійди від підозрілого предмета якомога далі. Мінімальна безпечна дистанція — 100 м, але вона може зростати до 300 м і навіть більше залежно від типу вибухонебезпечного предмета й умов довкілля.

Не користуйся радіоелектронними приладами поблизу виявленого підозрілого предмета.

Познач місце знахідки безпечним способом.

Із безпечної відстані або укриття негайно повідом про підозрілу знахідку підрозділи ДСНС (за номером 101) або поліції (102) чи звернися до служби екстреної допомоги (за номером 112).

Дочекайся приїзду фахівців зі знешкодження вибухонебезпечних предметів і вкажи їм місце розташування підозрілої знахідки.

4. Переглянь відео. Чи ставалися з тобою подібні ситуації? Чому важливо в разі виявлення невідомого предмета діяти чітко, дотримуючись правил?
5. Об'єднайтеся в групи по 2-4 особи. Виберіть вид творчого завдання з теми "Вибухонебезпечні предмети". Продемонструйте результати спільної роботи в класі й розмістіть її в шкільному блозі.
 - ✶ За бажанням поділіться інформацією в соціальних мережах.

Варто усвідомлювати, що перебування на таких територіях завжди пов'язане з ризиком для життя і здоров'я, і так буде ще багато років поспіль. Адже розмінування місцевості, на якій війна тривала впродовж дня, займає від 3-х до 30-ти днів! Знешкоджувати вибухонебезпечні предмети мають право лише фахівці піротехнічних груп, які пройшли необхідну підготовку й мають навички роботи з вибуховими речовинами та різноманітними боєприпасами.

В Україні функціонує Центр протимінної діяльності (ЦПМД), що планує, організовує і координує роботу зі знешкодження мін, інформує населення, а також навчає операторів протимінної діяльності.

Усі дані щодо стану розмінування забруднених територій розміщені у вільному доступі на офіційному сайті ЦПМД.

6. Ознайомся зі статистикою забруднення вибухонебезпечними предметами території України станом на травень 2025 року. Порівняй ці дані з актуальною інформацією Центру протимінної діяльності.

- ✧ Як змінилися статистичні дані? Чим зумовлені ці зміни?
- ✧ Як ти вважаєш, чи важливо аналізувати статистичні дані, порівнюючи їх із попередніми періодами? Поясни свою думку.

Які є засоби маркування небезпечних територій?

7. Пригадай, які території називають небезпечними.

Пильність, обережність і дотримання правил безпеки — головна зброя кожної людини в захисті, збереженні свого життя та здоров'я. Зокрема, ти маєш знати ознаки небезпечних територій і як їх позначають.

НЕБЕЗПЕЧНО МІНИ!

ПРОХІД В ЛІС ЗАБОРОНЕНО!
ЗАГРОЗА ЖИТТЯ!

УВАГА!
МІНИ

Офіційні попереджувальні знаки, що мають стандартизований вигляд. Їх установлюють державні служби.

Неофіційні попереджувальні знаки, які можуть бути саморобними. Їх виготовляють місцеві мешканці чи військові.

Фізичні ознаки вибухів або наявності нездетонованих боєприпасів.

Поведінкові докази: мешканці територій оминають певні зони, на блокпостах попереджають про небезпеку.

8. Як ти вважаєш, чому не всі небезпечні території мають офіційні позначки? Які з поведінкових доказів найменш очевидні? Чому їх важливо помічати?
9. Підготуй інформаційну довідку про види зброї, заборонені міжнародним гуманітарним правом. Поміркуй, які можуть бути наслідки їх застосування для мирного населення.

Як взаємодіяти з рятувальними службами?

У ситуаціях надзвичайного характеру та в умовах воєнних дій може виникнути необхідність звернутися до рятувальних служб. Саме тому тобі слід знати, як установити зв'язок із відповідними службами. А також те, наскільки швидко треба діяти, щоб убезпечити себе та інших у разі загрози.

Взаємодія з рятувальними службами передбачає участь обох сторін. Адже ефективна допомога залежить не лише від професіоналізму рятувальників, а й від відповідальної поведінки людини, її емоційного стану в критичній ситуації. Важливо в кожній ситуації усвідомлювати свою громадянську відповідальність, діяти чітко й злагоджено.

10. Об'єднайтеся в пари. Оберіть будь-яку надзвичайну ситуацію. Розіграйте в ролях ситуацію виклику відповідної рятувальної служби: “диспетчер / диспетчерка” — “абонент / абонентка”.

- ✧ Пригадай, яку інформацію слід надавати диспетчеру в надзвичайній ситуації.
- ✧ Яких правил поведінки необхідно дотримуватися свідку надзвичайної ситуації після повідомлення про подію в рятувальну службу?

1. Вибухонебезпечні предмети загрожують життю і здоров'ю людини. Вони можуть спрацювати під дією різних чинників (тертя, удару чи інших механічних дій), тому завжди проявляй обережність у разі виявлення таких предметів.
2. Недотримання вимог безпеки у разі виявлення вибухонебезпечних предметів може призвести до тяжких наслідків і коштувати найдорожчого — твого життя. Будь уважним / уважною, не ризикуй!
3. Знешкоджувати вибухонебезпечні предмети мають право тільки фахівці піротехнічних груп, які пройшли спеціальну підготовку і мають практичні навички роботи.
4. Ефективність допомоги в надзвичайних ситуаціях залежить не лише від професіоналізму рятувальників, а й від усвідомленості, спокою і відповідальності кожної людини в критичній ситуації.

svitdovkola.org/zbd9/6

§ 6. Невідкладна домедична допомога

Не треба рятувати світ, спробуй урятувати хоча б когось.

*Сергій Жадан,
український письменник, музикант і громадський діяч*

1. Як ти розумієш слова Сергія Жадана?
 - ✧ Чому порятунок окремої людини важливіший, ніж порятунок усього світу? Поясни свою думку.